

Klimatkontrakt 2030

Mellan Linköpings kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2023

Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Klimatkontrakt 2030	4
1. Syftet med Klimatkontrakt 2030	5
2. Parter	5
3. Kommunens åtaganden	5
3.1. Kommunens klimatmål.....	5
3.2. Strategi.....	6
3.3. Organisation och ledning.....	7
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	9
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	12
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	14
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	15
3.8. Klimatanpassning.....	18
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	19
3.10. Rapportering och uppföljning.....	20
4. Viable Cities åtaganden	21
4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	21
4.2. Smart policyutveckling.....	22
4.3. Innovation.....	22
4.4. Samordnad finansiering.....	22
4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	23
5. Myndigheternas åtaganden	23
5.1. Smart policyutveckling.....	23
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	24

5.3. Samordnande insatser kring finansiering.....	24
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	25
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024.....	25
6.1. Governance.....	26
6.2. Klimatinvesteringsplaner.....	26
6.3. Konkurrenskraft genom omställning.....	27
6.4. Medborgarengagemang.....	28
6.5. Systemdemonstratorer.....	28
6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	29
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	29
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	29
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	30
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	31
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	34
9. Kontraktet.....	35
Klimatkontrakt 2030.....	36
Bilaga 1 - Länkar till dokument.....	37

Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. En samhällsutmaning som är både lokal och global och samtidigt ömsesidigt förstärkande av andra samhällsutmaningar som på ett fundamentalt sätt påverkar samhällets utveckling och hotar förutsättningarna för jorden. De arbetssätt vi hittills använt för att traditionellt utveckla vårt samhälle räcker inte längre. Vi måste arbeta på helt nya sätt. Tillsammans bygger vi en rörelse bland många aktörer i samhället för att nå missionen Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att nå detta. Det är ett långsiktigt åtagande som säkrar ett utvecklat samarbete mellan städerna och den statliga nivån. Utgångspunkten för arbetet är att ett ökande antal svenska kommuner och samhällen samlar en bredd av aktörer och mobiliserar på många nivåer – lokalt, regionalt, nationellt, internationellt – för att bana väg för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen. De städer och myndigheter som tillsammans med Viable Cities arbetar med Klimatkontrakt 2030 är föregångare som har ambitionen att bana väg för en bredare omställning som involverar många fler.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning vilket benämns som governance. Governance innebär att många aktörer på olika styrnivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning.

Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Klimatkontrakt 2030 skapar ett sammanhang som katalysator för nya, innovativa former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle och bidrar därmed till utvecklad governance. Detta stärker förutsättningarna att mobilisera och driva en gemensam hållbar utveckling i en nutid och ett samhälle som i allt högre grad präglas av komplexitet.

Tillsammans bygger vi förmåga steg för steg att ställa om snabbare!

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till en fortsatt återhämtning och utveckling av svensk ekonomi i en tid som präglas av flera sammanlänkade kriser.

Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Linköpings kommun.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Linköpings kommun satte redan år 2012 det ambitiösa klimatmålet att kommungeografin skulle bli koldioxidneutral 2025. I nyantagna Klimat- och energiprogrammet (2022-2030) är detta kvar som ett etappmål och det långsiktiga, bredare klimatmålet innebär att Linköpings kommun ska bidra till att kommungeografin ska uppnå netto-noll växthusgasutsläpp senast 2045. Målet uttrycker Linköpings ambition att ta ännu större ansvar och växla upp det lokala klimatarbetet. Genom att delta i Viable cities Klimatneutrala städer 2030 ska Linköping tillsammans med 22 andra städer arbeta tillsammans och kraftsamla för missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

Det långsiktiga målet ska uppnås genom att minska växthusgasutsläppen med minst 85 procent jämfört med 1990 års nivåer samt genom så kallade kompletterande åtgärder motsvarande upp till 15 procent av 1990 års utsläppsnivåer. Två etappmål fungerar som kontrollstationer på vägen mot det långsiktiga målet om netto-noll växthusgasutsläpp 2045. Förutom koldioxidneutralt år 2025 ska Linköping år 2030 ha minskat de totala växthusgasutsläppen med 70 procent jämfört med 1990 års nivåer.

För att möjliggöra en uppväxling av klimatarbetet som omfattar samtliga växthusgaser kraftsamlar Linköping inom följande insatsområden:

- Energi- och klimateffektiva bostäder, lokaler och verksamheter.
- Klimateffektiv bygg och anläggning.
- Hållbar mobilitet och resurseffektiva transporter.
- Proaktivt arbete för negativa utsläpp.
- Produktion och distribution av förnybar och robust el, värme och kyla.

Arbetet bedrivs såväl internt som i samverkan med olika aktörer. För att lyckas utvecklar Linköping, med kunskapsstöd från Viable cities, ett missionsorienterat arbetssätt med klimatmålen i sikte.

Klimat- och energiprogrammet innehåller även ett antal principiella ställningstaganden, exempelvis att kommunkoncernen ska verka för en omställning till cirkulär ekonomi och delningsekonomi vilket omfattar Linköpings kommun, såväl som organisation som geografisk plats. Linköping ska även – såväl inom den egna verksamheten som utanför kommunorganisationen – bidra till reducerade konsumtionsbaserade utsläpp.

3.2. Strategi

Linköpings kommunkoncern ska fungera som det goda exemplet, visa vägen, inspirera och utifrån sin rådighet använda alla tillgängliga verktyg för att främja och ge förutsättningar för invånare och näringsliv att göra klimatmedvetna val.

Linköpings kommun har under året arbetat i en bred process med att ta fram en Klimatfärdplan för Linköpings kommunkoncern. Utöver digitala enkäter har ett stort antal dialoger och andra forum genomförts med olika teman och aktörer för att samla in synpunkter och förslag, exempelvis::

- Klimatdialog i samband med stadsutvecklingssamråd i stadsdelen Berga
- Mobilitetsdialog med anställda inom Linköpings gröna resplaneområden
- Senordialog
- Dialog med föreningar

- Workshop med gymnasieelever tema hållbar konsumtion
- Dialoger med branschkluster inom innovation, logistik samt byggnation

Dialogtillfällena har dels haft syftet att förankra och ge förståelse för lokala klimatmål och omställningsbehov samt att identifiera vem som bör göra vad för att säkerställa att nödvändiga aktiviteter genomförs.

Vid val och formulering av aktiviteter integreras tydliga rättviseperspektiv, bland annat avseende barn, jämställdhet och jämlikhet. Hänsyn tas även till de olika förutsättningarna som finns för klimatomställningen, exempelvis mellan stad och landsbygd. Rätt utfört ska Linköpings klimatomställning, förutom ett hållbart klimat, leda till en positiv inverkan på linköpingsbornas livskvalitet och ett gott näringslivsklimat.

Regionala förutsättningar såväl som nationella och internationella styrmedel har en betydande roll för Linköpings förmåga att växla upp klimatomställningstakten. Att förmedla lokala behov och driva på utvecklingen även i dessa arenor är därför något Linköping gör.

3.3. Organisation och ledning

Klimatmålen har antagits i bred politisk enighet i kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har ansvar för samordning och utveckling av det strategiska klimatomställningsarbetet och för uppföljning av målen inom Linköpings kommun. Samtliga kommunala bolag, nämnder och förvaltningar har ansvar för att integrera klimatfrågorna i beslut, processer och verksamhetsplanering.

Delar av kommunens verksamhet drivs i aktiebolagsform och dessa ska, liksom kommunens övriga verksamheter, arbeta för Linköpings kommuns värdegrund, politiska program och mål. De gemensamma och särskilda ägardirektiven för respektive dotterbolag är tillsammans med övriga styrdokument ett starkt verktyg för styrningen av dessa, inte minst relaterat till målet om ett koldioxidneutralt Linköping och de mer långsiktiga klimatmålen.

För övergripande strategiskt samordningsarbete finns hållbarhetsenheten på kommunledningsförvaltningen. På miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen finns en klimatenhet vilka arbetar med operativt och projektdrivet genomförande av det strategiska klimatomställningsarbetet, främst inom stadsutvecklingsprocesser, energieffektivisering och hållbar mobilitet. På staben för näringsliv och tillväxt finns en nyinrättad roll som näringslivsutvecklare med fokus på hållbar tillväxt.

Inom kommunen och kommunkoncernen finns omställningsfunktioner och grupperingar på tjänstepersonnivå med mandat, samverkans- och påverkansmöjlighet kopplat till Linköpings klimatomställningsarbete, exempelvis:

- Nätverk för social hållbarhet respektive Nätverk för ekologisk hållbarhet inom kommunen, där förvaltningsrepresentanter med mandat från sina ledningsgrupper sammankallas av hållbarhetsenheten. Emellanåt med deltagande från kommunägda bolag.
- Hållbarhetsforum för hållbarhetschefer respektive hållbarhetsansvariga inom kommunen och kommunägda bolag.
- Upphandlingsenheten och upphandlingsnätverket inom kommunen/koncernen vilket stöds av hållbarhetsenheten avseende miljö-/klimat- respektive sociala krav.
- Linköpingsgruppen - ett koncernövergripande finansiellt samverkansforum för utveckling av instrument som ger möjlighet att styra kapital till klimat- och miljövänliga investeringar, exempelvis gröna obligationer.

Utifrån identifierade behov inom projektet Klimatneutrala städer 2030 har följande nya grupper bildats:

- Ett lokalt *omställningsteam* med representanter från projektparterna som alla har starka kopplingar till relevanta aktörsgrupper/områden för linköpings omställningsförmåga, dessa skrivna inom parentes; Linköpings universitet- IEI (miljöteknik) samt TEMA (teknik och social förändring), RISE (data/digitalisering), Linköpings Science Park (innovation och näringsliv), Sankt kors fastigheter AB (kommunala fastighets- och bostadsbolag) samt Campushallen/LSIF (föreningsliv)
- Ett *redaktionsråd för klimatkommunikation* för att utveckla Linköpings kommunikationskanaler och strategier.
- En *Klimatinvesteringsplan-arbetsgrupp* med representanter från hållbarhetsenheten, klimatenheten och enheten för näringslivsutveckling på kommunen, Linköpings universitet (IEI - Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling) och Tekniska Verken.
- En *Strategisk samordningsgrupp för data och IoT i Linköping* med syftet att samverka, föra dialog och hantera strategiska frågor kopplat till utvecklingen av IoT, datahantering och datadelning inom kommunkoncernen. Initialt med ett fokus på data som är strategiskt viktiga i klimatarbetet och praktiskt stöd till pågående piloter och digitaliseringsinitiativ inom Klimatneutrala Linköping.

Utifrån etablerade och nya forum vidareutvecklar nu Linköpings kommun struktur och processer för omställningsfunktioner och arenor med syfte att mobilisera för en snabbare klimatomställning.

Linköpings kommun avser att:

- Anta och påbörja implementeringen av kommunkoncernens klimatifärdplan.

- Säkerställa att befintliga och nya forum samt förändrade strukturer och processer som tillkommit utvecklas och integreras i kommunens arbete.
- Öka kommunens förmåga att driva och delta i externfinansierade nationella och internationella projekt och utlysningar inom klimatområdet.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Linköping är en plats där idéer blir verklighet och där samverkan och samskapande anses vara nyckeln till en lyckad klimatomställning. Regionen och Linköping ligger långt framme med många innovations- och utvecklingsmiljöer och väletablerade stödsystem som fångar invånarnas idéer och gör dem till verklighet i form av nya företag, verksamheter, arbetssätt och projekt. Företag samarbetar med andra företag och akademi, näringsliv, civilsamhälle och politik samverkar för stadens och allas bästa. Efter en genomlysning av Linköpings omställningsarenor så är det tydligt att kommunen har väletablerade strukturer och processer för samverkan med akademien och näringslivet men inte lika etablerade former kring samverkan med civilsamhället kring omställningsrelaterade aktiviteter och frågor.

3.4.1 Samverkan med näringsliv och akademi

Många världsledande innovationer har utvecklats i Linköping och här finns en lång tradition som platsen där affärer och kunskap går hand i hand. En väletablerad och framgångsrik samverkan finns mellan kommunen, regionen, Linköpings universitet och näringslivet. Det är en stor fördel när Linköping samlar och växlar upp klimatomställningstakten.

Idéer och möjligheter föds, växer och utvecklas där människor möts. Flera olika företagsmiljöer, kunskapskluster och samverkansarenor med tydlig koppling till klimat- och energiomställning, främjar innovationskraften och bidrar till framtida tillväxt och lyskraft i Östergötland och Linköping, exempelvis:

- En starkt växande techbransch - kunskapsintensiva teknikföretag som är målgruppen för Linköping Science Park och inkubatorn Lead
- Linköpingsinitiativet - ett klimatnätverk där 18 av de största lokala energianvändande företagen och organisationerna, privata och offentliga, samverkar för att nå Linköpings mål om koldioxidneutralitet.
- Vreta Kluster- ett kompetens- och utvecklingscentrum för gröna näringar.
- Cleantech Östergötland - en arena för att lösa samhällets miljöutmaningar med hjälp av kunskap och miljöteknik.
- ÖBKN - Östergötland bygger klimatneutralt - vilka samlar ett 40-tal aktörer i bygg- och fastighetsbranschen i Östergötland med syfte att påskynda omställningen i branschen.

- Cirkulär kraftsamling i Östergötland och Örebro län – genom ökad samverkan, få fler företag i att implementera cirkulära affärsmodeller och ge stödstrukturerna tillgång till nya verktyg kopplat till cirkulära affärsmodeller. Verktygen kan vara kopplade till hållbar materialproduktion, industriell och urban symbios, hållbar upphandling eller andra cirkulära lösningar.
- Logistika – Östergötlands logistikkluster- för omställningen till klimatsmarta transporter i samverkan mellan näringslivet och det offentliga.
- Biogas Solutions Research Center- ett nationellt kompetenscentrum för forskning om och utveckling av biogaslösningar.
- Forskarskolan Just transition- En transdisciplinär samverkan kring ledning och styrning mot en klimaträttvis omställning mellan fem offentliga, tre akademiska parter och sju doktorander i Östergötland och Västra Götaland där bland annat Linköpings kommun och Linköpings Universitet handleder en doktorand.

Som en del av Klimatneutrala Linköping 2030 kan företag ansöka om testbäddscheckar för att testa en produkt eller tjänst, som syftar till att minska växthusgasutsläppen, i verklig miljö utifrån verkliga behov hos de kommunala bolagen. Finansieringen för varje testbäddscheck är 20 000 kr och samma företag kan ansöka om maximalt två checkar per år. Idén måste i ett första steg förankras hos något av de kommunala bolagen och testet ska ske i stadsdelen Ebbepark, Vallastaden eller inom Linköpings kommun. Ett "Draknäste" har anordnats för att ge företag möjlighet att sälja in sin idé för de kommunala bolagen. Testbäddscheckarna och samarbetet med de kommunala bolag ger en unik möjlighet att testa och utveckla både teknik och affärsmodell i en autentisk användarmiljö och tillsammans med relevanta behovsägare. Det ger även företagen en chans att sprida kunskap om sin idé och utveckla idén i nya samarbeten. Hittills har tio testbäddscheckar delats ut till totalt sju olika företag.

Linköpings kommun och Linköpings universitet har sedan många år tillbaka ett omfattande samverkansarbete och kunskapsutbyte. Med ett förnyat samverkansavtal tecknat 2021 avser parterna att stärka och utveckla sina goda och långsiktiga relationer samt förtydliga organisationen och formerna för samverkan och det ska därutöver främja tillkomsten av nya samarbetsprojekt inom följande utvalda områden: Hållbar stadsutveckling, Hållbar tillväxt och Hållbar välfärd.

En temadag om Vallastaden genomfördes mellan Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen och Linköpings universitet TEMA under oktober för att få ett ökat gemensamt lärande och dialog mellan forskare, tjänstepersoner och beslutsfattare kring den unika stadsdelen och hur resultatet hittills samt vad man tar med till kommande planer och processer. Temadagen var mycket uppskattad lokalt och även nationellt. Samarbetet och formatet utvecklas nu till att framöver kunna erbjudas inom fler temaområden.

3.4.2 Samverkan med civilsamhälle och medborgare

I Linköping ser vi arbetet med klimatomställningen som en möjlighet att skapa ökad livskvalitet och en resurseffektiv utveckling för alla. Men hur vi ska uppnå detta är något vi bara kan ta reda på och genomföra tillsammans med de som bor och verkar här. Genom föreningslivet kan invånarna ta initiativ till och genomföra gemensamma projekt som bidrar till fördjupad demokrati samt sociala, ekologiska och ekonomiska framsteg. Ett samhälle där människors ideella och idéburna engagemang tas tillvara är grunden för en stark demokrati och en förutsättning för klimatomställning.

Ett miljö- och naturvårdsstipendium delas årligen ut av kommunfullmäktige i Linköping till enskild person, ideell förening, företag eller organisation, som utfört föredömliga insatser för miljön och naturen i Linköping. För att uppmärksamma och manifestera enskilda människor, organisationer eller föreningar som genom påtagliga insatser för demokratin fört mångfalds-, integrations- eller jämlikhetsarbetet framåt inom kommunen delar fullmäktige även ut ett årligt stipendium för mångfalds-, integrations- och jämlikhetsarbete.

Under året har dialoger och möten med invånare och föreningslivet prioriterats, dels som en del i framtagandet av kommunkoncernens klimatfärdplan men även i utforskande syfte utifrån Viable cities uppmaningen till städerna att utveckla en omställningsarena, en slags plattform och ramverk för lokala intressenter att samverka inom. Dessa möten har, förutom många bra inspel på aktiviteter till kommunkoncernens klimatfärdplan, genererat två intressanta nya former av samarbeten;

- En *Gemensam överenskommelse om samverkan för ökad cirkularitet och delningsekonomi*, ett slags ideburet offentligt partnerskap (IOP) mellan Linköpings kommun, Naturskyddsföreningens lokala klimatgrupp och Kollaborativ ekonomi Sverige för att driva igång Smarta kartan Linköping- en webbsida som samlar ställen där man kan hyra, dela, byta, låna, reparera och köpa återbrukat. Delningsekonomi leder dessutom ofta till ökad gemenskap och nya möten mellan människor, vilket ligger i linje med gemensamma uppdrag.
- *SPIRA-nätverket*, ett initiativ för att samla människor från organisationer och föreningar som delar missionen- ett gott liv för alla inom planetens gränser. Syftet är att stärka varandras agendor och bygga nya partnerskap, få ökad kunskap om varandra och det som planeras, utforma fler aktiviteter, event, föreläsningar och kurser lokalt och regionalt.

Utöver detta så arrangerade Klimatklubben i Linköping tillsammans med Ebbepark/Sankt kors en stor hållbarhetsfestival kallad *Terra Viva* under hösten. Det var ett mycket lyckat initiativ som attraherade cirka 500 besökare.

Linköpings kommun avser att:

- Fortsätta utveckla formerna för Linköpings omställningsarena/arenor med syfte att mobilisera fler aktörer i Linköpings klimatomställningsarbete. Det handlar dels om att identifiera nya behov samt fortsätta att delta och säkerställa ett samordnat och aktivt deltagande med rätt funktioner i etablerade samverkansarenor.
- Fortsätta att erbjuda Testbäddscheckar vars syfte är att stimulera små och medelstora företag som är verksamma inom klimat och energi att testa sina produkter och tjänster i Linköping. Pilottesterna ska ingå i och redovisas som en del i projektet Klimatneutrala Linköping 2030. Efter utvärdering av effekten av testbäddscheckarna ska kommunen fortsatt undersöka möjligheterna att vidareutveckla arbetet med testbäddscheckarna efter år 2024 samt säkerställa att de lever kvar efter år 2024 om behov finns.
- Vidareutveckla Linköpingsinitiativet som en stark kraft inom ramen för Klimatneutrala Linköping, både vad gäller att utforska och värdera utökning av initiativets omfattning respektive arbetssätt. I arbetet ingår exempelvis att tillvarata den kunskap som kommit fram från fallstudie "Klimatkontrakt Malmö", som utförts av Linköpings Universitet (IEI – Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling), tillsammans med en utvärdering av befintligt arbetssätt inom Linköpingsinitiativet.
- Ökat och tvärdisciplinärt lärande från Vallastaden med fokus på ekologisk hållbarhet. En slags uppföljning och utvärdering av Vallastadens kvalitetsprogram och implementering av lärdomar till kommande stadsutvecklingsprojekt med kommunen som markägare. Det kan handla om beräkning av energikonsumtion och produktion, byggnaders materialval, mobilitet samt fördjupade dialoger med byggtörer som varit delaktiga i Vallastaden.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Som ett komplement till Linköpings klimat- och energiprogram samt kommunkoncernens klimatfärdplan pågår ett arbete att ta fram en klimatinvesteringsplan. Processen att ta fram en klimatinvesteringsplan är en utforskande och agil lärandeprocess som ska ge en ökad kunskap över tid. Klimatinvesteringsplanen ska ge en bild över behovet av investeringar för klimatomställning och vilka aktörer – kommunkoncern, näringsliv respektive medborgare – som har rådighet över investeringarna. Klimatinvesteringsplanen är därför en utökning av klimatfärdplanen genom att addera monetära värden och samhällsnyttor för hela Linköping.

Klimatinvesteringsplanen kan bidra till:

- Underlag för förbättrad dialog lokalt med olika aktörer samt nationellt med myndigheter om behov av statliga investeringar, stöd etc.

- Ökad möjlighet att värdera, prioritera och ta beslut kring klimatåtgärder/ investeringar
- Ökad förståelse hur investeringar relateras till EU-taxonomi, vilket kan ge ökad möjlighet att söka extern medfinansiering.
- Se och beräkna investeringar utifrån ett systemperspektiv som inkluderar olika typer av samhällsnyttor, exempelvis hälsa och trygghet.
- Visa på åtgärder och aktiviteter som utförs/kan utföras för att skynda på klimatomställningen och skapa transparens

För att ta fram klimatinvesteringsplanen har en arbetsgrupp skapats som består av representanter från Linköpings kommun, Linköpings universitet (IEI - Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling) och Tekniska Verken. Arbetet är nära kopplat till kommunkoncernens klimatfärdplan och budgetprocess.

Arbetsgruppen arbetar med insamling och analys av mikrodata med fokus på energi och transporter i första hand, vilka är Linköpings kommuns största utsläppskategorier. Datan ska visa var de främsta utsläppen kommer ifrån och vilka aktörer som kan påverka dem. Utifrån den insamlade datan kommer dialoger att hållas med de aktörer som har rådighet att påverka utsläppen för att identifiera möjliga "skiften" för att reducera utsläppen, storleken på investeringarna som behövs för "skiftena" samt hur de bör finansieras och när i tid investeringen är möjlig att genomföra. De identifierade "skiftena" kommer även att utvärderas utifrån samhällsnytta t.ex. trygghet och hälsa för att kunna utvärdera möjliga investeringar även utifrån de aspekterna.

Arbetsgruppen har även en ambition om att skapa en klimatinvesteringsplan som är visuellt tilltalande och användbar för både kommunkoncernen, näringsliv, civilsamhälle och medborgare. Hur klimatinvesteringsplanen kan bli ett användbart underlag för olika aktörer kommer att diskuteras i kommande dialoger med aktörerna.

Linköpings kommun avser att:

- Fortsätta att utveckla och ta fram en första version av en klimatinvesteringsplan relaterat mobilitet och energi i en iterativ lärandeprocess inom klimatinvesteringsplanens arbetsgrupp samt föra dialoger med andra berörda aktörer t.ex. Linköpingsinitiativet, medborgare och kommunens förvaltningar.
- Linköpings kommun har fått medel att göra en miljöspendanalys över kommunens förvaltningars inköp, det vill säga konsumtionsbaserade utsläpp. Analysen ska utgöra underlag för dialog med relevanta verksamheter för att tillsammans identifiera lämpliga "skiften" som kan minska klimatutsläppen. Det handlar även om att utveckla det upphandlingsstrategiska arbetet bland

annat genom kategoristyrning. Inom arbetet ska även de kommunala bolagen engageras för att i en lärandeprocess öka förståelsen för hur liknande verktyg och arbetssätt kan appliceras i näringslivet för att reducera scope 2 och 3 utsläpp. Miljöspendanalyser kommer integreras som en del i Linköpings klimatinvesteringsplan.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

I Linköping har vi under året fortsatt öka organisationers kapacitet och förmåga till "twinning", det vill säga när omställningen till ett klimatneutralt och hållbart Linköping använder digitaliseringens möjligheter på ett integrerat sätt. Det handlar även om att stärka relationen och uppdragen mellan de som arbetar med klimat och hållbarhet och de som arbetar med digitalisering inom kommunkoncernen.

Kommunens arbete för att öka den digitala mognaden utgår från det politiskt antagna styrdokumentet *Program för digital transformation*. Det pågår ett systematiskt arbete med att kompetensutveckla och bygga en omställningsorienterad kultur liksom att mäta, följa upp och utvärdera arbetet internt inom kommunkoncernen inom ramen för digital transformation. En handlingsplan antogs under året med syfte att konkretisera programmets viljeinriktning och hur vi ska komma dit. Linköpings framtida position ska vara att digital infrastruktur och informationshantering möjliggör målet att nyttja data som strategisk resurs.

Linköpings kommun har redan idag en regionalt och nationellt en framåtlutad position, bland annat genom att leda eller delta i nationella projekt. Linköping ser data och digital transformation som ett centralt verktyg för att nå kommunens uppsatta klimatmål och ambitioner. Att på ett fakta- och vetenskapsorienterat sätt exempelvis kunna visualisera och dela mer klimatdata ger ökad kunskap och bjuder in till ökat samarbete, öppenhet och innovation mellan näringsliv, universitet, civilsamhället och offentlig sektor.

En *strategisk samordningsgrupp för IoT och data i Linköping* har bildats efter att omställningsteamet inom Klimatneutrala Linköping identifierat ett behov att öka samverkan, föra dialog och hantera strategiska frågor kopplat till utvecklingen av IoT, datahantering och datadelning inom kommunkoncernen. Detta initialt med fokus på data som är strategiskt viktiga i klimatarbetet och praktiskt stöd till pågående piloter och digitaliseringsinitiativ inom Klimatneutrala Linköping.

Ett pilottest av insamling och delning av energidata mellan fastighetsägarna i Ebbepark och Linköpings kommun pågår inom ramen för Klimatneutrala Linköping. Syftet är att lära sig i verksamheten (på fastighetsbolag, energibolag och i kommunens förvaltningar) hur man generellt kan jobba strukturerat med klimatrelaterad datainsamling och delning, liksom hur staden kan använda den informationen på bästa sätt. En arbetsgrupp mellan Sankt kors, Lejonfastigheter,

Stångåstaden, Tekniska verken/Utsikt, RISE och Nationell dataverkstad har sedan december 2022 drivit arbetet framåt. En behovs- och lösningsbeskrivning har tagits fram och en teknisk lösning för att lagra och dela energiförbrukningsdata (fastighetsel, fjärrvärme/-kyla, varm-/kallvatten, solel) utvecklas under 2023- 2024.

Linköpings kommun avser att:

- Anta och implementera handlingsplanen för digital transformation
- Fortsätta att utveckla förmågor och förutsättningar för ökad insamling och tillgängliggörande av klimat- och energirelaterade data (såväl statiska som strömmande data); och dela denna som öppen eller delad.
- Ta kontroll över sin data och datadrivna lösningar genom att systematiskt värdera behov och eftersträva ägande- eller nyttjanderätt av data i framtida upphandlingar.
- Visualisera klimatstatistik och data som ett verktyg för att få bättre engagemang, delaktighet och samsyn kring nuläge och målbild relaterat till Linköpings klimatmål.
- Delta i Urban Twin Transition Center (UTTC) genom Utsikt, dotterbolag till kommunägda Tekniska verken.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

I Linköping finns en känsla av att alla idéer går att förverkliga om man sträcker ut handen och vågar tänka i nya banor. Här finns en lång tradition av innovation och starka nätverk mellan universitet, offentlig sektor, näringsliv och samhället i övrigt. Regionen är dynamisk och det finns många starka innovationsmiljöer och inkubatorer som bidrar till att forskningsresultat skapar tillväxt och nya företag. Linköping och hela regionen är duktiga på att samverka.

Linköping vann 2023 iCapital Awards, i kategorin European Rising Innovative City, som första svenska stad. Priset ges till städer i Europa som är goda exempel på hur samhälls- och hållbarhetsutmaningar kan lösas genom innovation och utveckling. I ansökan har Linköping listat fem prioriterade samhällsutmaningar; klimat och miljö, växande stad, segregation, trygghet och säkerhet samt åldrande befolkning. För att bemöta dessa krävs mod, att vi tänker nytt och har en nära samverkan mellan offentliga sektorn, akademien, näringslivet och civilsamhället. Syftet med nya lösningar, nya teknologier och nya arbetssätt är att bemöta dessa utmaningar på kort och lång sikt. Linköping vill vara ledande i grön, digital och rättvis omställning och har höga ambitioner när det gäller att främja innovation och utveckling som möjliggörare för denna transformation. Vinsten består av 500 000 euro för att fortsätta satsa på och utveckla stadens innovativa lösningar på samhälls- och hållbarhetsutmaningar.

Det kommunägda bolaget Linköping Science Park har sedan starten 1984 vuxit sig till en innovationshotspot i världsklass. Hållbarhet är allt viktigare förutsättningar

när bolag med stor tillväxtpotential utvecklas och Linköping Science Park erbjuder utvecklingsprogram, nätverk och mötesplatser för innovationer, forskning, företag och talanger.

I Linköping finns plats för både innovationsutveckling och nytänkande entreprenörer som vill ta en position i omställningsarbetet. För att underlätta nystartade företags väg mot tillväxt och lönsamhet finns företagsinkubatorn LEAD som erbjuder entreprenörer med innovativa och skalbara idéer en effektiv process för att snabbt och säkert utveckla idéerna till starka och expansiva företag. Det finns många nischade arenor för innovation exempelvis; Cleantech Östergötland, East Sweden Game, Innovative Materials Arena – IMA, Aerospace Cluster Sweden, IoT World, Visual Sweden, AI Sweden, Cyberly och Vreta Kluster.

Linköping är navet i en starkt växande region. Fem styrkeområden med potential för tillväxt är identifierade i regionens strategi för smart specialisering; Smarta, säkra och robusta uppkopplade produkter och system, Effektiv logistik, Visualisering och simulering, Miljönytta som affär och Avancerade material. Inom varje styrkeområde finns här framgångsrik forskning och framstående företag och nu utvecklas färdplaner som ska innehålla mål, avgränsningar och prioriteringar för arbetet framåt.

East Sweden Business Region är ett samarbete mellan alla offentliga, regionala aktörer som arbetar med tillväxt på något sätt; det vill säga Region Östergötland, kommunerna och företagsfrämjande organisationer. Inom East Sweden Business Region finns även en mindre grupp – Innovationskraftsgruppen där innovationsmiljöerna, inkubatorn, ALMI, och därtill alla regionala styrkeområden och kluster samlas.

Linköpings kommun är engagerad i både regionala, nationella och internationella nätverk exempelvis Eurocities, ICLEI, Klimatkommunerna, Fossilfritt 2030- rena resan m fl. Genom att dela och ta del av andras goda exempel ges förutsättningar för att snabbare nå klimatmålen.

Linköpings kommun, genom det kommunägda bolaget Tekniska verken, tillgodoser kommuninvånare och verksamheter med en god infrastruktur som omfattar el, vatten, avlopp, värme, renhållning med flera tekniska nyttigheter till konkurrenskraftiga villkor, god kvalitet, hög leveranssäkerhet och med beaktande av miljö och klimataspekterna. Bolaget är ett viktigt verktyg och resurs inom dessa områden och har också en roll i att bygga platsvarumärket Framtidsstaden Linköping. Några nya innovationer som genomförs /pågår är:

- En eftersorteringsanläggning på Gärstad, för att kunna sortera ut den plast, kartong, matavfall och metall som finns i restavfallet från hushåll. På så sätt minskar mängden fossilt avfall som går till energiåtervinning samtidigt som

andelen avfall som kan materialåtervinnas ökar. Tekniska verken utvecklar även en teknik för att mäta andelen fossilt material i det avfall som tas emot. Kunderna får därmed information om hur den fossila andelen i deras avfall förändras över tid.

- En 45 meter hög ackumulatortank- en cylinderformad stålbehållare som ska fungera som ett värmelager för fjärrvärme har byggts. Det lagrade varmvattnet kommer till nytta vid köldknäppar då man behöver öka produktionen, främst under morgontimmarna.
- En pilotanläggning för klimatsmart underjordisk fjärrvärmelagring i Vallastaden. Innovativ värmelagring gör behovet av att starta reservpannor minskar samtidigt som fjärrvärmens blir mer leveranssäker under kalla vinterdagar.

Lejonfastigheter, som äger och förvaltar samhällsfastigheter, har etablerat en återbrukshubb för begagnat byggmaterial. Återbrukshubben är ett steg på vägen mot ett mer cirkulärt byggande och minskad klimatpåverkan. Tidigare har Lejonfastigheter haft en driftleverantör, men nu anställs kommuninvånare som befinner sig långt från arbetsmarknaden för ändamålet i samverkan med Integrations- och arbetsmarknadsförvaltningen.

I ett led att rigga kommunkoncernen att systematiskt arbeta med testbäddar, med testbädd Ebbepark och Vallastaden som lärande exempel, så har Linköping och Örebro kommun gemensamt under våren 2023 arbetat med framtagandet av en territoriell strategi för hållbar urban utveckling. Detta gjordes inom ramen för den Nationella Regionalfonden för Hållbar Urban Utveckling som leds av Tillväxtverket. Huvudmålet är en strategi för effektivare samverkan och en missionsdriven utveckling med näringslivet i syfte att lösa städernas hållbarhetsutmaningar, med stöd av testbäddar i en stadskontext. Den 11:e september fattade Tillväxtverket beslut att inte prioritera Örebro och Linköpings strategi, vilket betyder att kommunerna inte ges möjlighet att söka delfinansiering från fonden för Hållbar Urban Utveckling som omfattar 690 MKr. Tillväxtverket kommer under 2024 öppna en ny bedömningsomgång med möjlighet att få strategin prioriterad. Nu står kommunerna inför valet hur och om arbetet med en territoriell strategi ska fortsätta.

Linköpings kommun avser att:

- Bygga upp en förmåga/kapacitet för att kunna arbeta systematiskt och metodiskt med samskapande partnerskap som bidrar till att kommunen vässar förmågan att mobilisera och bygga strukturer för ökad systeminnovation och ökad omställningstakt.
- Ta tillvara på den strategi och testbäddsmodell som tagits fram inom ramen för den Nationella Regionalfonden för Hållbar Urban Utveckling. Antingen använda utvalda delar eller implementera strategin i sin helhet, vilket till stor del handlar om

att bygga upp de förmågor som identifierats och krävs för att skapa en långsiktig, robust, effektiv och mervärdeskapande process för att hantera testbäddar.

- Beroende på placering i iCapital Award samt viljeinriktning, skapa en plattform för att växla upp Linköpings innovationsförmåga där klimat och miljö är en identifierad samhällsutmaning som kräver nya innovationer för att lösas.

3.8. Klimatanpassning

Klimatförändringarna är i dag ett faktum och det innebär förändrade villkor för alla som lever på jorden. Oavsett om vi lyckas minska våra utsläpp nu så kommer vi drabbas av klimateffekter framöver. Krafttag behövs för att på allvar säkerställa att Linköping ställer om i en klimatsäker riktning. Det krävs att fokus flyttas från problem till lösningar och från planering till genomförande. Lika viktigt som det är att ta klimatansvar för att minska klimatpåverkan är det att anpassa samhället till ett nytt och ständigt föränderligt klimat. Detta är beroende av varandra och bör samordnas i så hög grad som möjligt. På så sätt skapas en trygg och hållbar kommun även i framtiden.

Det nya klimatet innebär att Linköping sannolikt kommer att bli varmare och få mer nederbörd än tidigare. För Linköping väntar temperaturhöjning, mer extremväder och översvämningar. De som påverkas mest av värmeböljor och väderkatastrofer är ofta de svagare grupperna i samhället. Därför är det viktigt att kommunen ställer om i tid och anpassar staden och verksamheterna till ett nytt klimat. Kommunen behöver genomföra åtgärder kopplat till arbetssätt, infrastruktur och vattenförsörjning samt utrusta exempelvis vårdboenden för att klara högre temperaturer.

Linköpings Klimatanpassningsprogram syftar till att kommunens förvaltningar och bolag ska kunna bedriva den verksamhet som organisationen är skyldig att bedriva även i ett föränderligt klimat. Det ska även ge underlag för och bidra till att staden anpassas. Avsikten med dokumentet är att skapa en helhetsbild över risker kopplade till pågående och kommande klimatförändringar. Syftet är också att peka ut långsiktiga inriktningar och strategier med prioritering av särskilda utvecklingsinsatser för att anpassa kommunens verksamhet för att hantera dessa risker. Programmet konkretiseras i en handlingsplan som ligger till grund för klimatanpassningsarbetet inom kommunens förvaltningar och bolag.

Linköpings kommun deltar i flera forskningsprojekt med LiU, bland annat projektet BRIGHT. Det syftar till att bidra till effektiv klimatanpassning genom ny kunskap, optimerade metoder, förbättrade verktyg och användaranpassad data som hjälper svenska kommuner att bättre anpassa sin bebyggelse till framtida värmeböljor. Kommunen har även genomfört en workshop tillsammans med SMHI för att ta fram "Framtidsbilder" som verktyg för klimatanpassningsarbetet i kommunen.

En övergripande klimat- och sårbarhetsanalys har genomförts för Linköpings kommun för att få en bild av hur långt kommunen kommit i klimatanpassningsarbetet och att säkerställa att prioritering av åtgärder sker utifrån risk.

Linköpings kommun avser att:

- Anta samt påbörja implementeringen av handlingsplanen för klimatanpassning.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Kommunens översiktsplan och trafikstrategi visar inriktningen för stads- och trafikplanering. En viktig del är att bygga staden rundare och tätare och därmed mer hållbar. En mer koncentrerad stad ger ökade möjligheter att vidareutveckla kollektivtrafiken samt utveckla service och aktiviteter inom gång- och cykelavstånd.

Transformationen av transportsystemet sker i snabb takt med elektrifiering, digitalisering och klimat som drivkrafter. Självkörande fordon, digitalt förmedlad samåkning, fasta och flytande bil- och cykeldelningstjänster och mobilitetstjänster såsom MaaS (Mobility- as- a- service) är några exempel på detta. Linköpings kommun är en aktiv part och möjliggörare för omställningen mot ett nytt mer hållbart och resurseffektivt persontransportsystem där gång, cykel och kollektivtrafik i kombination med tillgång till bil och delade mobilitetstjänster är i fokus. Med ett nyfikat och medvetet förhållningssätt har flertalet projekt initierats av eller tillsammans med Linköpings kommun som part exempelvis Ride the future- där Linköping är testbädd för VTIs självkörande bussar, Linköping MaaS och nu senast en färdplan för mobilitetshubbar tillsammans med Uppsala kommun, Umeå kommun och Malmö stad inom ramen för Designfas för systemdemonstratorer finansierat av Vinnova.

Tvärgruppen för smart och delad mobilitet har utvecklats till att omfatta fler mobilitetsaktörer verksamma inom Linköping, med syfte att identifiera gemensamma utvecklingsbehov, att samordna och förstärka insatser inom området.

Cirka 40 000 personer på Linköpings största arbetsplatsområden omfattas idag av det kommuninitierade och löpande arbetet med "Gröna resplaner" där syftet är att genom samverkan med företag, fastighetsägare och mobilitetsaktörer öka andelen klimatsmarta pendlings- och tjänsteresor till, från och på jobbet.

Kommunen arbetar med barns skolvägar både med fokus trafiksäkerhet och hållbara resor. Det sker genom ett samarbete mellan miljösamordnare, trafikplanerare, kommunalt fastighetsbolag och utbildningsförvaltningen. Fokus är på två-tre skolor i taget per tvåårsperiod, där skolvägar och faciliteter vid skolan utvärderas och sedan vid behov förbättras genom infrastruktursåtgärder och/eller informationsinsatser.

Kommunkoncernens policy för fordon, mobilitet och upphandlade transporter har uppdaterats och fastställts under året. Policyn utgör ett styrdokument för att kommunkoncernen ska nå målet att hela koncernens fordonsflotta, inklusive upphandlade fordon och transporttjänster ska vara fossilbränslefri senast 2025. Policyn är även en av förutsättningarna för att kraven i EUs direktiv om ökade hållbarhetskrav på offentliga organisationers egna och upphandlade transporter (Clean Vehicles Directive) ska kunna uppfyllas.

Linköping har i decennier satsat på infrastrukturutbyggnad, drift och beteendepåverkansåtgärder för ökad cykling. Satsningarna har lönat sig för Linköping som vid den senaste resvaneundersökningen (2022) låg på en 37% cykelandel inom staden, vilket är högt jämfört med städer i samma storlek. Linköping ligger även i topp i antal meter cykelvägnät jämfört med huvudbilvägnät. Digitaliseringens inverkan på insatsområdet mobilitet är stor och nödvändig för att möjliggöra/förbättra planeringsprocesser och skapa smarta, säkra, hållbara och mer tillgängliga städer. EU har slagit fast att digitalisering är ett av de viktigaste verktygen för att minska utsläppen av växthusgaser inom transportsektorn bland annat genom automatiserade transporter, trafikledning och olika applikationer för att kunna resa hållbart. Kommunen, som samlar in och kan tillhandahålla denna typ av datamängder, är en central aktör.

En kartläggning och sammanställning över kommunens trafikflödesdata har gjorts. Dels som ett utvecklingsuppdrag inom ramen för utvecklingen av en ny verksamhetsplattform på Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen. Att dessutom dela denna typ av data, fritt eller enligt standardiserade och generösa villkor, är dessutom starkt efterfrågat av såväl forskning som näringsliv och kan bidra till innovationer.

Linköpings kommun avser att:

- Fortsätta utveckla arbetet med att minska utsläppen från transporter enligt metoder och aktiviteterna ovan samt med start 2024 påbörja ett arbete för att ta fram en digital samåkningstjänst för landsbygden. Tjänsten ska tas fram och testas tillsammans med potentiella användare på två landsbygdsorter i kommunen och målet är en större andel klimatsmarta resor till, från och på landsbygden. Detta är en del av det större projektet "Sustainable Rural Mobility" som Östgötatrafiken projektleder. Flera kommuner från Östergötland deltar och även kommuner i Lettland, eftersom det är en del av EU-programmet "Central Baltic Programme 2021 - 2027".

3.10. Rapportering och uppföljning

Kommunstyrelsen i Linköpings kommun ansvarar för uppföljningen av de mål som har definierats i Klimat- och energiprogrammet. Målen kommer att följas upp i

samband med uppföljningen av den handlingsplan som är under framtagande, alternativt när så påkallas.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det sker nu en allt snabbare mobilisering kring omställningen lokalt, nationellt och internationellt där klimatkontrakten används som verktyg. Det kräver en bättre förmåga att samordna arbetet och kontinuerligt vidareutveckla kontrakten för att åstadkomma; uppskalning, breddning, replikerbarhet, prioritering samt en mer effektiv samordning av möten och dialoger mellan aktörerna.

Viable Cities programkontor utvecklar därför en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige för att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt där myndigheternas, kommunernas och övriga relevanta aktörers åtaganden utvecklas och vässas steg för steg. Detta görs parallellt med insatser för implementering och skalning för att på ett bättre sätt att driva på omställningen. Samordningsfunktionen ska stödja uppbyggnaden av aktörernas gemensamma förmåga till omställning från kunskap till implementering och utveckla processen för klimatkontrakten till nästa nivå – såväl i ett lokalt, nationellt som internationellt sammanhang.

Samordningsfunktionen ska höja kunskapen och skapa bättre möjligheter för kommuner och aktörer att på lokal nivå dra nytta av och utveckla arbetssätt för att tillvarata de omfattande policypaket på EU-nivå som är ett resultat av European Green Deal (exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar).

4.2. Smart policyutveckling

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör kring policy och regelverk med tillhörande insatser inom smart policyutveckling. Dels handlar detta om att ge kommuner bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning (exempelvis policypaketet Fit for 55). Dels innefattar det processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kopplar till myndigheternas åtaganden (se avsnitt 5.1) samt utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6.5).

4.3. Innovation

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär (systemkopplare, mellanrumsledare, gränsgångare) för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

För att underlätta för kommuner att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att kroka arm med andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030. Det gäller framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

4.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommuners behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans med myndigheterna utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala

städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl plattformen för genomförande av EUs mission, NetZeroCities som CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar i fler länder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT). Viable Cities är också delaktiga i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), liksom med "New European Bauhaus".

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Under 2024 fortsätter myndigheterna att utveckla stödjande strukturer och nya arbetssätt för en mer sammanhållen, strategisk och lärande utvecklingsprocess. I denna fungerar Rådet för hållbara städer som ramverk och strategiskt forum för myndighetssamverkan, Svensk modell för Hållbar utveckling, som operativ plattform för myndighetssamverkan och Klimatkontrakt 2030 som gemensamt innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna.

Som en del av det kommer Klimatkontraktsmyndigheternas innovationsteam tillsammans ansvara för att driva följande innovationsprocesser: Policylab (5.1), Systemdemonstratorer (5.2) och Lokal portföljanalys (5.3). Arbetet innebär även medverkan i Transition Lab som Viable Cities faciliterar. Myndigheterna avser att på Arena klimatkontrakt, mötesplatsen för dialogverkstad mellan kommunerna och myndigheterna, under 2024 särskilt fokusera på utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 som innovation av governance. (se 6.1)

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2024 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Smart policyutveckling

Tillsammans med kommunerna samverkar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas utvecklingsbehov i en accelererad

klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

Under 2024 fortsätter arbetet med policylabb inom ett eller flera av de identifierade utmaningsområdena: inkluderande och hälsofrämjande mobilitet, markanvändning och markanvisning, energiplanering- och energieffektivisering samt cirkulära resurs- och materialflöden. Ett gemensamt utvecklings- och planeringsarbete pågår genom samverkan och dialoger för att förtydliga policyutmaningar och identifiera huvudaktörer, samt säkerställa omställningspotential av policylabb.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning. Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former såsom till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.²

Under 2024 åtar sig myndigheterna att fortsatt utveckla och finansiera nya typer av insatsformer, såsom: Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, (Läs mer under 6.5) och Urban Twin Transition Center² för digitalisering som ger bättre stöd för städers klimatomställning.

5.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning och samlad information.

Baserat på den innovationsprocess om metodutveckling för lokala portföljanalyser som genomfördes 2023 avser myndigheterna att under 2024 leverera sammanställda utdata från vissa av myndigheternas finansiering till samtliga 23 kommuner. Innovationsarbetet kommer även att fortsätta under 2024 i syfte att dels höja kvaliteten och täckningen av levererade data, dels genom ett eller flera fördjupningsprojekt i samarbete med vissa intresserade kommuner för att effektivisera processen och öka nyttan hos mottagarna. Det långsiktiga målet med portföljanalyserna är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Här har myndigheterna åtagit sig att löpande publicera information om

² Se [pressmeddelande från Internetstiftelsen](#)

finansieringsmöjligheter och utlysningar samt samlat kunskapsstöd från alla ingående myndigheter som är med i Rådet för hållbara städer³.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförandet av EU:s regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future (DUT) där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning "New European Bauhaus",⁴ European Urban Initiative (EUI)⁵ och Urbact⁶.

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen på EU-nivå om 100 klimatneutrala städer 2030. Ett exempel är programmet "CapaCITIES"⁷. Genom "CapaCITIES" initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024

De strategiska utvecklingsprojekten är viktiga acceleratorer för framväxten av ett ekosystem kring missionen om Klimatneutrala städer 2030 och utgör en gemensam plattform och arena för samverkan och lärande.

Under 2024 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

³ Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes (Statens centrum för arkitektur och design) Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova

⁴ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen

⁵ European Urban Initiative, är en hubb för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling. (urban-initiative.eu)

⁶ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁷ Energimyndigheten och Viable Cities deltar

6.1. Governance

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU-nivå, är grundläggande för en bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Det handlar om att koordinera och leda olika aktörer på olika nivåer i syfte att snabba på klimatomställningen och bromsa klimatförändringarna för att kunna bygga en hållbar framtid. Governance innebär att många aktörer på olika styrnivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning. Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Inför 2024 finns ett fortsatt stort utvecklingsbehov för en djupare förståelse för vad transformativ governance innebär och hur kommuner och städer kan arbeta med det i praktiken. Med erfarenheter och insikter från de första stegen kommer ett gemensamt analysstöd för klimatkontrakt att vidareutvecklas. Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete mellan Viable Cities, myndigheterna och kommuner. Arbetet kommer att samordnas av programkontoret som säkerställer ett förstärkt fokus på analys och uppföljning inom Arena Klimatkontrakt under 2024.

Mobiliseringen med hjälp av Klimatkontrakt 2030 har visat sig vara framgångsrikt och kommer fortsätta utvecklas för att ytterligare stärka, skala upp, bredda och snabba på omställningsarbetet. Det krävs en tydligare behovsorientering / prioritering och skarpare åtaganden från flera håll; från de nationella myndigheterna, från kommunerna och också kopplat till Viable cities roll / åtaganden.

Klimatkontraktet är ett nytt och innovativt verktyg för governance som bygger en långsiktig strategisk process från lokal till internationell nivå utifrån den gemensamma missionen om klimatneutrala och hållbara städer 2030.

6.2. Klimatinvesteringsplaner

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle.

Klimatinvesteringsplaner är en central del i arbetet med en utvecklad governance för missionen och under 2024 kraftsamlar vi inom Klimatinvesteringsplaner på flera områden; analyser och test om hur klimatinvesteringsplaner kan kopplas till

ordinarie beslutsprocesser, inklusive färdplaner för klimatneutralitet på stadsnivå, analyser av nödvändiga klimatinvesteringar inom områden med stor påverkan på klimatutsläpp, exempelvis värme/kyla, mobilitet, mat osv, ekonomiska analyser av multipla nyttor av klimatomställning, exempelvis där klimatomställning kan bidra till såväl kostnadsbesparingar som kvantifierade nyttor som exempelvis ökad hälsa, fler arbetstillfällen, trygghet etc., hur hållbarhetsindikatorer kan införlivas mer systematiskt inom kommersiell förvaltning och kontraktshantering.

Under 2024 vidareutvecklas Viable Cities finansiella dashboard och införlivar investeringsplanssidan, finansiella indikatorerna och de finansieringsflöden som tillhandahålls av olika nationella myndigheter (se avsnitt 5.3). Funktionerna hos olika finansiella instrument kommer att kartläggas och ett antal lärcase startar där finansiella färdplaner tas fram. Dessutom kommer en utvecklad samverkan med investerare för att diskutera hur man mobiliserar privat finansiering för klimatneutrala städer.

Arbetet med Klimatinvesteringsplaner i Sverige hänger nära samman med vad som händer inom plattformen för genomförande av missionen om klimatneutrala städer på europeisk nivå, NetZeroCities.

6.3. Konkurrenskraft genom omställning

En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier, och helt nya marknader, som i sin tur ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Företagens roll i klimatomställningen är central, både som stora utsläppare av växthusgaser men också som leverantör av lösningar för klimatomställning och klimatanpassning.

Under 2024 krafsamlar Viable Cities inom initiativet Klimatkonkurrenskraft för att tillsammans med en rad andra aktörer utforska vilka systemiska förändringar som kan accelerera samverkan kommun-näringsliv för att uppnå missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Samverkan med de myndigheter som signerar Klimatkontraktet är i detta arbete centralt för att kunna driva policyförändringar. Initiativet är främst riktat mot de 23 städer som signerar Klimatkontrakt 2030, med målsättningen att skapa kunskap som kan användas i alla svenska kommuner.

Syftet är att tillsammans krafsamla kring viktiga insatsområden kopplat till städernas omställningsresor där företagen mobiliseras och är systematiskt engagerade. En viktig del i arbetet är att stärka varandra i att möta de möjligheter och utmaningar som EUs satsning på bland annat "Fit for 55" innebär. Exempel på insatsområden är upphandling, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och etablering. I arbetet

ingår att granska möjligheten att använda kommunala policydokument som upphandlingspolicy, näringslivsprogram och samt ägardirektiv för kommunala bolag för att driva utvecklingen. I arbetet samverkar Viable Cities även med näringslivsorienterade organisationer och initiativ på internationell, nationell och regional nivå där en viktig aspekt är en rättvis och inkluderande omställning.

6.4. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bland annat pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Utmaningarna förstärks av att vi samtidigt upplever en demokratisk utveckling där en växande andel av befolkningen känner sig utanför.

Under 2024 att vidareutvecklas samarbetet mellan städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

Under 2024 mobiliseras ett antal lärcase, tester och satsningar inom medborgardeltagande som syftar till att ge reellt inflytande till medborgarna för att snabba på klimatomställningen.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bland annat genom nya former för medborgarinvolvering (exv medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv New European Bauhaus) och politik för gestaltad livsmiljö. Medborgarnas kunskap och expertis måste tas tillvara i de beslut som påverkar deras liv, och dessa beslut måste förankras med det stora flertalet för att kunna leda till åtgärder och förändringar i den takt och omfattning som krävs.

6.5. Systemdemonstratorer

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är ett strategiskt utvecklingsprojekt inom Klimatkontrakt 2030. Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha en väsentlig roll i städernas förmåga att snabba på omställningen samt skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Satsningen har en tydlig inriktning mot missions-orienterad innovation, och betonar tydligt vikten av systemperspektiv i omställningsarbetet. En viktig del i insatsformen är ett portföljtänk, där flera åtgärder, initiativ och experiment tillsammans utgör en större helhet. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till utveckling av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Viable Cities och myndigheterna åtar sig att bidra till att systemdemonstratorerna lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå samt att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning. Samtliga kommuner inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning.

6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

Under 2024 sker en fortsatt mobilisering och utveckling för att stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med missionen klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bland annat Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions (med forsknings- och innovationsprojekt inriktade mot 15-minutersstaden, energipositiva stadsdelar och cirkulär urban ekonomi) samt CapaCITIES (som utvecklar nationella stödplattformar likt Viable Cities i fler europeiska länder).

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

På ett liknande sätt som EU mobiliserar 112 städer sker ett samarbete i Urban Transitions Mission inom det globala initiativet Mission Innovation, där en första etapp avser att samla cirka 300 globala städer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

Linköpings kommun har fortsatt kunnat växla upp klimatomställningsarbetet under året tack vare möjligheten att arbeta och lära genom satsningen Klimatneutrala städer 2030, Viable cities.

Den senaste uppföljningen av målet *Koldioxidneutralt Linköping 2025* visar att åtgärder och insatser som gjorts har inneburit en minskning av koldioxidutsläpp inom kommunen, med drygt 35 % per invånare (2009 till 2019) samtidigt som invånarantalet under perioden ökat med ca 18 000 personer. För 2019 och 2020 syns en tydlig minskning av utsläppen jämfört med tidigare år och minskningarna återfinns främst i sektorerna transporter respektive hushåll. Uppföljningen visar att mängden egenproducerad förnybar eller resurseffektiv el ökat, exempelvis genom att Tekniska verken investerat i en lokal solcellsanläggning och vindkraftspark utanför Sunne i Värmland. Minskade utsläpp i kombination med ökad kompensation innebär att nettot, dvs. kvarvarande utsläpp för att nå koldioxidneutralitet till 2025 har minskat betydligt.

Följande interna processer och aktiviteter vill vi lyfta:

- Framtagande och antagande av Kommunkoncernens klimatfärdplan – bred delaktighet och dialoger
- Uppstart klimatinvesteringsplan
- Bildandet av den koncernövergripande samordningsgruppen för IoT och data fokus på data som är strategiskt viktiga i klimatomställningsarbetet
- Efter kartläggning och analys har projektet stöttat igång en omställningsarena för civilsamhället kallad SPIRA.
- Medlemmarna i Linköpingsinitiativet fortsätter att samverka och sprida goda exempel, både internt och externt. Att medarbetare på kommunen nu projektleder initiativet bidrar till ett mer effektivt och långsiktigt arbetssätt.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Linköping är en av finalisterna i iCapital Awards, vilket stärker och bekräftar den starka innovationskulturen som finns lokalt för att möta de komplexa samhällsutmaningarna vi står inför.

En annan styrka i klimatarbetet är kommunkoncernens helägda bolag. Dessa kommunala bolag är centrala aktörer i verksamheten som bland annat involverar avfallshantering, kraftvärmeproduktion, tillhandahållande av lokaler och bostäder. Genom ägardirektiv finns möjlighet att påverka bolagens verksamhet. Genom bolagen kan Linköpings kommun nå och påverka Linköpingsbor i deras olika roller som bland annat hyresgäster i det kommunala bostadsbolaget.

Följande aktiviteter med större relevans för omställningsarbetet har genomförts under året:

- *Sankt kors fastigheter och Stångåstaden* har genom Testbädd Ebbepark testat och utvecklat nya metoder som leder till omställning vid nybyggnation i staden.

Exempelvis har Sankt kors byggt Magasinet, ett kontorshus i trä med trästomme. Efter uppföljningsberäkningar av den uppförda byggnaden jämfört med en motsvarande byggnad i betong sparas 54% av utsläppen till ungefär samma kostnad. Stångåstaden har provat klimatförbättrad betong i en byggnad och under år 2023 infört det som krav i samtliga nybyggnationer. Testet med klimatförbättrad betong bidrog även till att entreprenören lärde sig att arbeta med denna typ av betong och en branchutveckling i hela Östergötland.

- *Tekniska verken* driver tillsammans med Vattenfall Värme och Umeå Energi utvecklingen av FossilEye, det fossila ögat. Det är ett mätsystem som kommer att göra det möjligt att skanna hur mycket plast som finns i ett avfallsllass. Målet är att öka återvinningen av plast och minska utsläppen från kraftvärmeproduktionen. Det pågår även byggnation av en eftersorteringsanläggning på Gärstad, vilken kommer sortera ut plast, metaller och organiskt material från det avfall som Tekniska verken tar hand om. Satsningen beräknas minska de globala utsläppen av koldioxid med cirka 77 000 ton per år. Samtidigt kommer materialåtervinningen att öka. Tekniska verken har även påbörjat en utbyggnad av biogasanläggningen i Linköping som även kommer medföra att koldioxid tillvaratas genom förvätskning till flytande koldioxid (CCU).
- *Lejonfastigheter* har målet att minska klimatpåverkan med 40 procent i hela värdekedjan till 2030, jämfört med 2019. Under året blev klimatmålet en del av deras affärsplan och en Klimatfärdplan har antagits i bolaget. Lejonfastigheter har inlett ett stort samverkansprojekt tillsammans med Åhlin & Ekeröth. Projektet syftar till att återbruka så mycket som möjligt i ombyggnaden av kommunhuset på Drottninggatan. Det har genomfört en grundlig återbruksinventering, vilken resulterade i en lista över produkter och material som anses lämpliga att återbruka inom själva projektet. Demonteringen har genomförts och produkterna lagras på plats. Övriga produkter i gott skick har skickats till Lejonfastigheters återbrukshubben – helt enligt återbrukstrappan.
- *Linköping Science Park* har utvecklat riktlinjer för hållbar utveckling inklusive en checklista för hållbara event för att inspirera fler att göra medvetna val. LiSP har även förtydligat sitt hållbarhetsarbete med en flik på hemsidan "Sustainability" där olika initiativ och aktiviteter synliggörs. Arbetet inom klimatneutrala Linköping inklusive möjligheten med testbäddscheckar för att testa lösningar som kan minska koldioxutsläpp är centralt.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2023 har Viable Cities arbete med att underlätta processen kring klimatkontrakt utvecklats. Viable Cities som program har också förberett en ny flerårig fas i programmet. Dessutom har ett betydande utvecklingsarbete skett kring klimatinvesteringsplaner och den nya insatsformen systemdemonstratorer har tagit nya steg. I det internationella samarbetet kring missionen har en process på EU-nivå

kring klimatkontrakt etablerats och flera svenska städer har haft framgång i att bli delaktiga i arbetet med missionen om klimatneutrala städer med finansiering från Horisont Europa.

7.3.1 Processen kring klimatkontrakt

Under 2023 har arbetet gått vidare med att utveckla Viable Cities roll som underlättare av processen kring klimatkontraktet i samspel med de 23 städerna och 6 myndigheter som hittills är signatörer. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Parallellt har arbetet fortsatt i de 23 städerna med att utveckla olika former av lokala klimatkontrakt som en del i att mobilisera lokala omställningsarenor med företag, offentlig verksamhet, akademi och forskningsinstitut och civilsamhälle. Mobiliseringen på EU-nivå med de 112 städer som är föregångare i missionen om klimatneutrala städer 2030 har också inneburit en process med att etablera klimatkontrakt där Viable Cities är delaktiga. Viable Cities ser ett ökat behov av att skapa synergier och arbeta med att utveckla stödet till lärande mellan städer och vidareutveckla gränssnitten mellan lokal, nationell och internationell nivå. Allt för att stärka den kollektiva förmågan till omställning.

7.3.2 Strategiskt arbete inför ny fas av programmet

Att på olika sätt skala upp relevanta satsningar för större effekt och snabbare takt i omställningen är en avgörande del i Viable Cities arbete framåt. Dessutom står det klart att det fortsatta arbetet behöver ske i en situation där multipla kriser sammanfaller med klimatkrisen. Under året har ett omfattande strategiarbete genomförts som förberedelse inför nästa fleråriga fas i programmet. Viable Cities har i oktober lämnat in en ansökan om att bli ett av programmen inom den nya missionsinriktade programformen Impact Innovation. Parallellt lämnas underlag in för nästa fas som strategiskt innovationsprogram där en utvärdering av programmets första sex år färdigställts. Viable Cities har också på olika sätt lämnat inspel till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, den kommande forsknings- och innovationspropositionen och och bidragit till SKRs beredning⁸ om hur kommuner och regioner kan förbättra och intensifiera arbetet med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

7.3.3 Strategiska insatser för uppskalning och acceleration

Som en del i arbetet med klimatkontrakt har ett fortsatt utvecklingsarbete med klimatinvesteringar för städers omställning skett både i Sverige och i det Europeiska samarbetet. Inom ramen för detta har också dialogen utvecklats

⁸ Rättvis och hållbar omställning för klimatet – Förslag från SKR:s programberedning för hållbar omställning, SKR, september 2023

med relevanta finansaktörer. Under året har även arbetet med digitalisering intensifierats och i november etablerades Urban Twin Transition Centre i samverkan med Viable Cities. Arbetet har också inletts med att förbereda processer för ökat medborgarengagemang / -deltagande för att skapa metoder och insikter som kan användas av många städer. Under året har i samarbete med Viable Cities även en forskarskola för rättvis omställning i städer startats vid Linköping universitet. Lunds universitet har även, i samarbete med Viable Cities, lanserat en Massive Online Open Course, MOOC: Cities, Climate and Change: Pathways and Opportunities. Även arbetet kring storytelling och kommunikation för omställning har vidareutvecklats. Nästa steg i arbetet med att utveckla en ny insatsform, Systemdemonstratorer, har tagits med finansiering från Vinnova och Viable Cities av två systemdemonstratorer: CoAct i Lund som fokuserar både på hållbar mobilitet och energipositiv stadsdel, och SnabbSam i Stockholm som inriktas på en fossilfri stadskärna. Andra städer är angelägna om att kroka arm i dessa satsningar för att lära tillsammans. Femton förstudier har finansierats inom Viable Cities för att utforska hur vi kan ge än mer kraft till städernas omställning inom tre områden: medborgarengagemang, klimatinvesteringar och regional samverkan.

7.3.4 Internationella allianser kring missionen

Fortsatt arbete med mobilisering av städer och länder kring missionen, där Viable Cities är delaktiga sker på flera sätt (exv NetZeroCities, Driving Urban Transitions, CapaCITIES, Urban Transitions Mission). Under året publicerades en utvärdering beställd av EU-kommissionen av arbetet inom EU med de fem missionerna⁹. Den drar bl a slutsatsen att missionen Climate-neutral and smart cities 2030 (Cities Mission) redan har åstadkommit en betydande mobilisering för snabbare klimatomställning i städer. Utvärderarna pekar på att inrättandet av Cities Mission var viktigt och lägligt för att ta itu med "implementeringsgapet" och de systemutmaningar som enskilda städernas klimatarbete aldrig kan lösa på egen hand.

Viable Cities har fortsatt sitt arbete som en av många internationella partners i NetZeroCities för att underlätta omställningen i de 112 städer (varav sju svenska). NetZeroCities har i dialog med EU-kommissionen utformat klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del. Ambitionen är, liksom i Viable Cities arbete i övrigt, att lärdomar, metoder och verktyg ska komma till nytta för många fler städer i deras omställning. Inom ramen för NetZeroCities har svenska städer haft framgång och beviljats stöd i flera satsningar för att förstärka sitt arbete med klimatomställningen. Exempelvis har Malmö, Uppsala och Umeå fått stöd i satsningen Pilot Cities (totalt cirka 45 milj kr), och inom satsningen Twinning som inriktas på lärtpartners för omställning finns Luleå (som matchas med Umeå) och Lund bland de städer som har blivit utvalda och matchade med pilotstäder.

⁹ Alasdair Reid et al. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas - Mission areas review report. 10.2777/61143, Europeiska kommissionen, 2023

I det arbete som bedrivits i ett antal år på global nivå inom Climate Smart Cities Challenge, och som involverar en rad svenska aktörer, tas nya steg i att vidareutveckla arbetet. Det handlar bland annat om att sammankoppla de fyra systemdemonstratorerna inom initiativet med de två svenska liksom att verka för mobilisering av kapital. Samarbetet med UN-Habitat är centralt i detta och en dialog förs om bredare samverkan med UN-Habitat med utgångspunkt i städernas klimatomställning. Likaså har dialog inletts om ett bredare samarbete med Världsnaturfonden WWF kring städernas klimatomställning i Sverige såväl som internationellt.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Inom Klimatkontrakt 2030 har myndigheterna under 2023 arbetat gemensamt med fyra innovationsprocesser. Inom Smart policyutveckling har fem utmaningar identifierats för policylabb. I två städer testas Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer. En metod för lokal portföljanalys har testats och skalas upp. En fördjupad analys kring Klimatkontrakt som modell för utvecklad governance har genomförts.

7.4.1 Smart policyutveckling

Under 2023 genomfördes flera gemensamma workshops med klimatkontraktskommuner och klimatkontraktsmyndigheter, för att påbörja utvecklingen av mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel. Fem utmaningsområden identifierades och dessa kartlades och utreddes vidare med mål att fatta beslut om uppstart av flera så kallade policylabb inom ett eller flera av de identifierade områdena. Representanter från myndigheterna arbetade vidare mellan workshopparna med att bearbeta data som kom fram och planerade för kommande arbete. Allt arbete skedde under utforskande och lärande former med alla inblandade.

7.4.2 Systemdemonstratorer

Under 2023 har satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer fortsatt. Utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas genomfördes, och två städer beviljades stöd. Utlysningen kommer under 2024 sömlöst att följas av utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Genomförandefas, vilken endast kommer vara öppen för samma två städer som beviljats stöd i Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas.

7.4.3 Lokala portföljanalyser

Under 2023 har myndigheterna fortsatt att utveckla en metod för portföljanalys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Metoden har under året testats i dialog med fem av kommunerna. Syftet har under året varit att undersöka och identifiera användningsområden i kommunerna, samt för att möjliggöra

för en uppskalning till samtliga 23 kommuner. Årets arbete och genomfört test presenterades och vidareutvecklades gemensamt under Transition Lab Forum i Kristianstad under hösten.

7.4.4 Stärkt myndighetssamverkan

Under 2023 har myndigheterna inom Rådet för hållbara städer beviljats medel från det nationella programmet inom Europeiska regionalfonden (Eruf) för att utveckla en mer operativ myndighetsgemensam samverkansplattform. Samverkansplattformen har fått namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling. Syftet är att kraftsamla kring myndigheternas mer operativa arbete och utveckla ett samordnat och gemensamt arbete för att stärka kommunernas innovationsförmåga. För att öka synergier och lärandet mellan flera av myndigheternas närliggande uppdrag och initiativ beslutade Rådet för hållbara städer att under 2023 se över hur Rådet kan stärkas i sin roll som strategiskt forum och utgöra ett ramverk för den operativa samverkansplattformen Svensk modell för urban hållbar utveckling och Klimatkontrakt 2030 som en gemensam innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna samt ytterligare andra identifierade närliggande initiativ.

7.4.5 Klimatkontrakt som governancemodell

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU nivå, utgör grundläggande förutsättningar för bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Under 2023 riktade myndighetssamverkan, med Vinnovas analysstöd, ett särskilt fokus på governancefrågorna. I nära samarbete med Viable Cities och med aktiv medverkan av både myndigheterna och städerna, genomfördes ett strategiskt analysprojekt "Klimatomställning av städer – en svensk modell för att öka takten i omställning." Utifrån de praktiska erfarenheterna under de senaste två decennierna, har begreppet "governance" för klimatomställning kunnat tas fram ur ett operativt perspektiv. Governance används när en myndighet behöver gå bortom det man har direkt rådighet över för att förverkliga ett mål, vilket också innebär systemskiften att gå från stuprörsbaserad verksamhet till helhetstänkande inom offentlig förvaltning. I governance samverkar myndigheten med näringsliv, civilsamhälle och akademi.

9. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Linköpings kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2023-12-08 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Mikael Sanfridson

Borgmästare,
Linköpings kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Linköpings kommun.

- [Klimatkontrakt Linköping ver 2022](#)
- [Klimat- och energiprogram för Linköpings kommun 2022-2030](#)
- [Tillsammans gör vi Linköping mer cirkulärt, handlingsplan](#)
- [Hållbarhetsrapport Linköpings kommun](#)
- [Linköpingsinitiativets årsrapport 2022](#)
- [Linköpings ansökan iCapital Awards 2023](#)
- [Klimatsmart Linköping sajt](#)